

Ca și în anul precedent, efortul principal în campania din 1981 a fost concentrat asupra lucrărilor de restaurare. Totuși, cu acest prilej au fost făcute câteva observații interesante din punct de vedere arheologic.

I. SANCTUARUL A (SANCTUARUL VECHI)

Pornindu-se de la constatarea, în 1980, a existenței unor postamente sub plintele sanctuarului ¹, s-a încercat verificarea ipotezei potrivit căreia sanctuarul A a avut, inițial, cîte 15 plinte pe fiecare din cele patru șiruri ale sale. În acest scop s-a trasat o secțiune în continuarea șirului 1 (cel dinspre deal), spre nord de cea de-a 13-a plintă. La circa 2,50 m de aceasta a apărut, cum era de așteptat, postamentul de pietre nefasonate și lut pentru cea de-a 14-a plintă. Deși postamentul celei de-a 15-a plinte n-a putut fi sesizat, el fiind distrus de o secțiune mai veche, socotim că rezultatul sondajului este concludent și că numărul coloanelor din sanctuarul A fusese într-adevăr de 60 (15 × 4).

Se știe că șirul central de plinte (aparținând unui alt lăcaș de cult — sanctuarul C) numără numai șapte asemenea piese luate din sanctuarul A, deși din acesta lipsesc opt. O secțiune trasată în 1981 a dus la descoperirea pe șirul central, la colțul de SE al platformei de intrare în sanctuar, a urmelor unui postament din pietre de rîu legate cu lut (fig. 1/2), care trebuie să fi aparținut celei de-a 8-a plinte. Faptul că acest postament s-a păstrat numai parțial, precum și absența plintei sugerează că platforma a fost construită ulterior, desființînd cea de-a opta coloană de lemn a șirului central.

Pe de altă parte, s-a verificat existența postamentelor la o serie de plinte ale sanctuarului A și anume: plintele 11—13 de pe șirul 2 (fig. 1/1), plinta 4 de pe rîndul 3 (fig. 2), plintele 11—12 de pe rîndul 4 (fig. 3/1) și plinta 13 de pe același șir (fig. 3/2). În cazul șirului 4, deasupra ultimului rînd de pietre din postamente se observă un strat de culoare cenușie, gros de 10—20 cm, care continuă și în intervalul dintre postamente (fig. 3/1—2).

În sfîrșit, pe șirul al 3-lea de plinte s-a surprins conturul unui postament aparținînd nivelului mai vechi decît sanctuarul A (fig. 1/3).

I. SANCTUARUL H (SANCTUARUL DE ANDEZIT DE PE TERASA A X-A)

După cum se știe, din cele 6 șiruri de plinte ale sanctuarului H numai patru s-au păstrat, total sau parțial, *in situ*. Sub plinta 1 (cea mai dinspre nord) de pe rîndul 4 (cel mai dinspre terasa a XI-a dintre cele păstrate) a apărut un postament din piatră nefasonată legată cu lut. Postamentul, care este de fapt o groapă umplută cu pietre și lut, are o formă albiată în partea inferioară; diametrul său la partea superioară este de 2,70 m, iar înălțimea (respectiv, adîncimea gropii) de 1,28 m. Descoperirea lui dovedește că la construirea sanctuarului H s-a folosit aceeași metodă ca și la construirea, mult anterioară, a sanctuarului A.

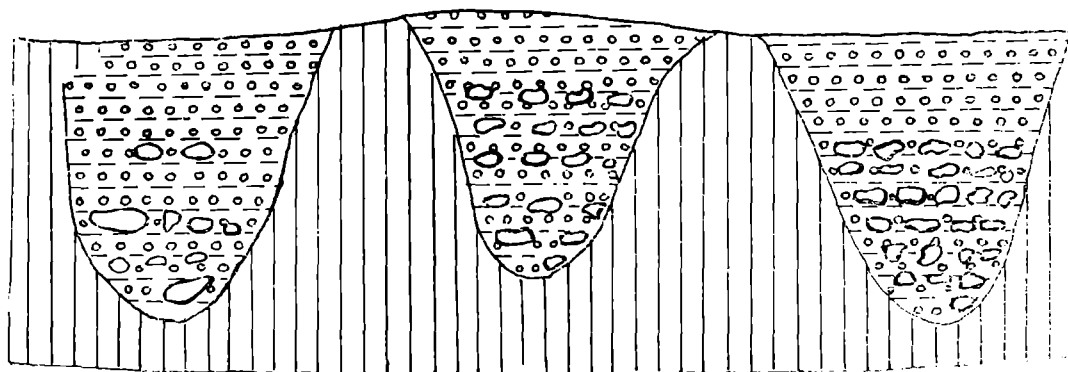
În spatele zidului de susținere al terasei a X-a, la un nivel mult inferior celui de pe terasă (practic, la nivelul terasei a XI-a), a apărut un fel de platformă lungă de 15,20 m și largă de 1,40 m, formată din blocuri de calcar de dimensiuni mai mici (dimensiuni tipice: 50 × 35 × 25 cm) decît cele din zidul de susținere. S-au păstrat, în genere, două sau trei asize de blocuri, dar pe o anumită porțiune platforma se înalță, ca un pînten, pînă la 1,75 m, avînd șase asize (fig. 4).

Lungimea platformei a fost, în realitate, mai mare; ea nu poate fi însă precizată din pricina stricăciunilor provocate de săpături ulterioare (efectuate, probabil, de romani), care i-au deranjat blocurile în partea de sud. O dovadă a acestor săpături ulterioare o constituie existența, în spatele platformei, a unei plinte de andezit aluncate pe de terasa a X-a.

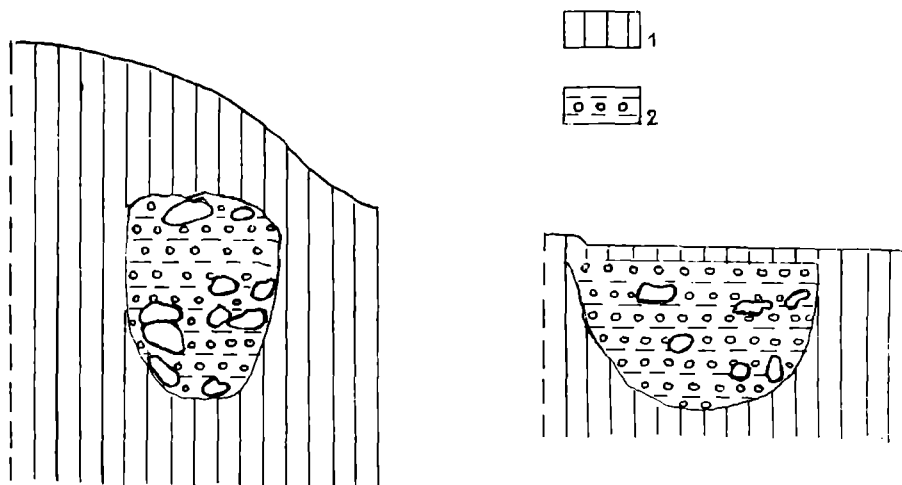
Este clar că platforma nu mai funcționa în momentul ridicării zidului de susținere și al construirii primului lăcaș de cult (sanctuarul G) de pe terasa a X-a ². Se impune concluzia că, inițial, terasa a X-Ia era mai largă decît acum și că platforma avea o legătură oarecare cu construcțiile de pe această terasă, mai vechi decît sanctuarele de andezit, fapt care subliniază încă odată necesitatea investigării nivelurilor inferioare de la Sarmizegetusa regia.

¹ Vezi H. Daicoviciu și colab., *Materiale Brașov*, 1981, p. 23

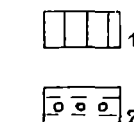
² Vezi și H. Daicoviciu *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Cluj, 1972, p. 210



1



2



3.

m 0 0,5 1

Fig. 1. Sarmizegetusa regia. Sanctuarul A: 1 profilul postamentelor plintelor 11—13 din rîndul 2; 2 profilul postamentului plintei 8 din şirul central; 3 profilul unui postament din şirul 3, aparţinînd nivelului mai vechi decît sanctuarul A. Legenda: 1 pămînt şistos de umplură; 2 lut cu pietre de riu.

Fig. 1. Sarmizegetusa regia. Sanctuare A: 1 profil des postaments des plinthes n^{os} 11—13 de la deuxième rangée; 2 profil du postament de la plinthe n^o 8 de la rangée centrale; 3 profil d'un postament de la troisième rangée, appartenant au niveau antérieur du sanctuaire A. Légende: 1 terre de remplissage avec mica-chiste; 2 argile avec galets de rivière.

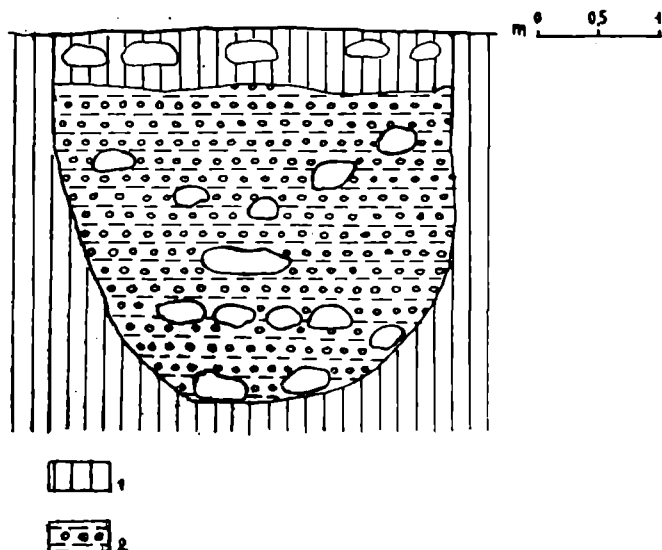


Fig. 2. Sarmizegetusa regia. Sanctuarul A: postamentul plintei 4 din rindul 3. Legenda: 1 pământ șistos de umplură; 2 lut cu pietre de râu.

Fig. 2. Sarmizegetusa regia. Sanctuaire A: postament dela plinthe n° 4 de la troisième rangée. Légende: 1 terre de remplissage avec micachiste; 2 argile avec galets de rivière.

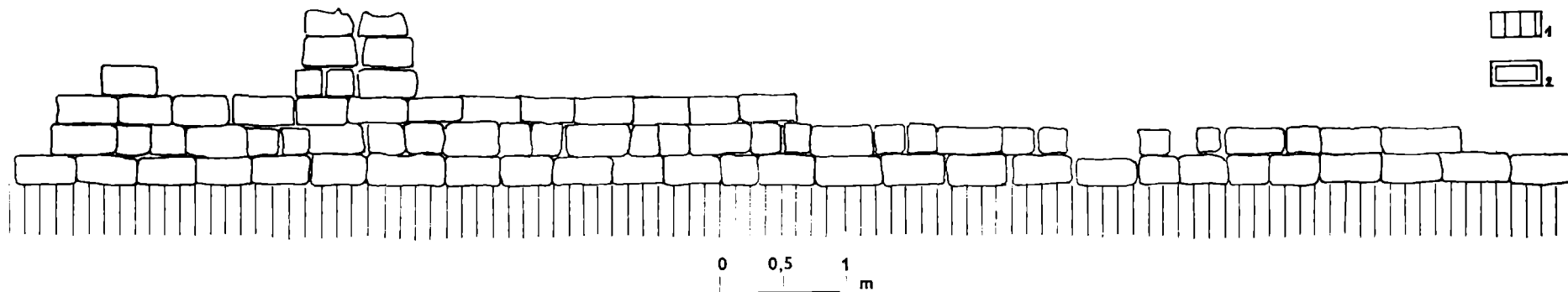


Fig. 4. Sarmizegetusa regia. Profilul platformei de pe tersasa a XI-a. Legenda: 1 stincă vie (micașist); 2 bloc de calcar fasonat.

Fig. 4. Sarmizegetusa regia. Profile de la plate-forme sur la XI^{ème} terrasse. Légende: 1 roc (micachiste); 2 bloc de calcaire façonné.

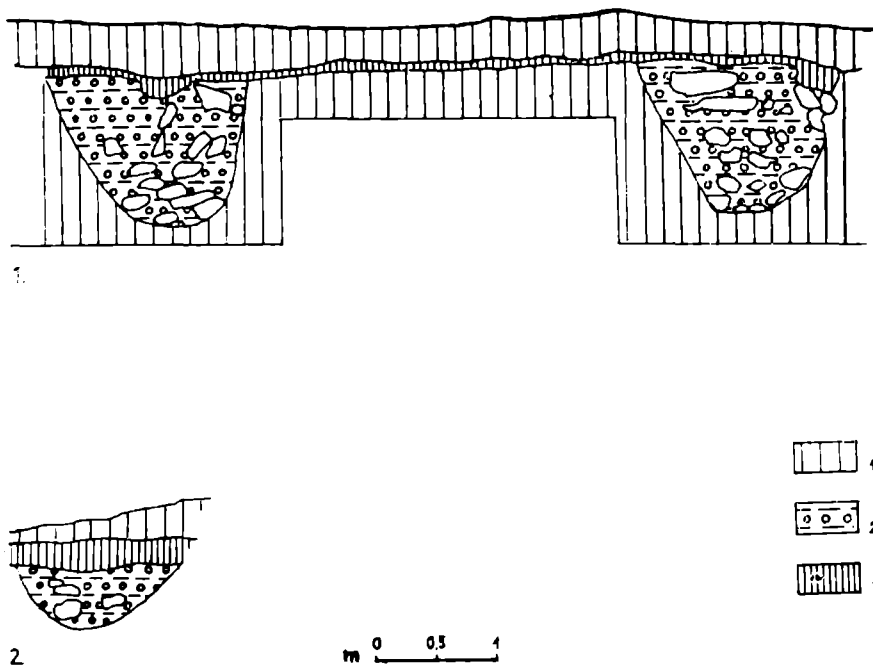


Fig. 3. Sarmizegetusa regia. Sanctuarul A: 1 profilul postamentelor plintelor 12 și 11 de pe rindul 4; 2 profilul postamentului plintei 13 de pe rindul 4. Legenda: 1 pământ șistos de umplură; 2 lut cu pietre de râu; 3 strat cenușiu.

Fig. 3. Sarmizegetusa regia. Sanctuaire A: 1 profil des postaments des plinthes n° 12 et 11 de la quatrième rangée; 2 profil du postament de la plinthe n° 13 de la quatrième rangée. Légende: 1 terre de remplissage avec micachiste; 2 argile avec galets de rivière; 3 couche grise.

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES À SARMIZEGETUSA REGIA

(RÉSUMÉ)

Bien que l'effort principal ait été orienté, en 1981, aussi, vers les travaux de restauration, ceux-ci ont fourni l'occasion de quelques observations intéressantes du point de vue archéologique.

I. LE SANCTUAIRE A (LE SANCTUAIRE ANCIEN)

En mettant en évidence, dans la première rangée (rangée ouest) de plinthes, le postement de la plinthe n° 14, aujourd'hui manquante, les fouilles ont étayé l'hypothèse selon laquelle le sanctuaire A avait quatre rangées de 15 plinthes chacune. On savait que deux plinthes de chaque rangée (au total 8) avaient été enlevées et 7 d'entre elles réemployées pour la construction du sanctuaire C. La découverte d'un postement en pierres brutes liées avec de l'argile sur l'emplacement que devait occuper la 8^{ème} plinthe donne à penser que le sanctuaire C avait 8 plinthes, la dernière étant enlevée à l'occasion de la construction d'une plate-forme appartenant au même sanctuaire.

L'existence des postements au-dessous des plinthes a été vérifiée dans divers endroits du sanctuaire. Dans la troisième rangée de plinthes on a mis en évidence un postement appartenant à un niveau plus ancien que le sanctuaire A.

Les fouilles ont mis en évidence sous une des plinthes du sanctuaire un postement de pierres brutes liées avec de l'argile, ce qui démontre la même méthode de construction que dans le cas du sanctuaire A.

II. LE SANCTUAIRE H (LE SANCTUAIRE D'ANDÉSITE SUR LA X^{ème} TERRASSE)

Les fouilles ont mis en évidence sous une des plinthes du sanctuaire un postement de pierre brutes liées avec de l'argile, ce qui démontre la même méthode de construction que dans le cas du sanctuaire A.

Derrière le mur d'appui de la X^{ème} terrasse il est apparu une espèce de plate-forme en blocs de calcaire, longue de 15,20 m et large de 1,40 m. Généralement deux ou trois assises se sont conservées, mais à un certain endroit la plate-forme présente une élévation arrivant jusqu'à 1,75 m. La longueur de la plate-forme était en réalité plus grande, elle ne peut être établie à cause des excavations ultérieures (d'époque romaine probablement) qui ont dérangé les blocs dans sa partie sud.

Il est clair que la plate-forme ne fonctionnait plus au moment de la construction du mur d'appui et du premier sanctuaire (le sanctuaire G) sur la X^{ème} terrasse. On conclut qu'initialement la XI^{ème} terrasse était plus large qu'aujourd'hui et que la plate-forme avait un rapport quelconque avec les constructions sur cette terrasse, antérieures aux sanctuaires d'andésite.